
MONOGRAFIE PRAWNICZE

ZDOLNOŚĆ KREDYTOWA
W UJĘCIU PRAWNYM
PRAWA POLSKIEGO

ANNA STANGRET-SMOCZYŃSKA

Wydawnictwo C.H.Beck

MONOGRAFIE PRAWNICZE

ANNA STANGRET-SMOCZYŃSKA • ZDOLNOŚĆ KREDYTOWA W UJĘCIU
PRAWNYM PRAWA POLSKIEGO

Polecamy nasze najnowsze publikacje z tej serii:

K. Czaplicki

**DOKUMENTY TOŻSAMOŚCI. ADMINISTRACYJNOPRAWNE
ASPEKTY WYKORZYSTYWANIA TECHNIK
BIOMETRYCZNYCH**

P. Daniel

**NARUSZENIE PRZEPISÓW POSTĘPOWANIA JAKO
PRZESŁANKA UCHYLENIA DECYZJI LUB POSTANOWIENIA
W POSTĘPOWANIU SĄDOWOADMINISTRACYJNYM**

R. Flejszar

ZASADA DYSPOZYCYJNOŚCI W PROCESIE CYWILNYM

P. Hadya

**WPLYW PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI NA HIPOTEKĘ NA
UDZIALE WE WSPÓŁWŁASNOŚCI**

J. Kociubiński

**INSTRUMENTALIZACJA PRAWA KONKURENCJI UNII
EUROPEJSKIEJ W OBLICZU KONSOLIDACJI SEKTORA
TRANSPORTU LOTNICZEGO**

J. Osiejewicz

**HARMONIZACJA PRAWA PAŃSTW CZŁONKOWSKICH
UNII EUROPEJSKIEJ**

P. Pest

**UDZIAŁY JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WE
WPLYWACH Z PODATKÓW DOCHODOWYCH**

P. Twardoch

**SPRAWY MAJĄTKOWE PARTNERÓW Z ZAREJESTROWANEGO
ZWIĄZKU**

Legalis
System Informacji Prawnej

www.ksiegarnia.beck.pl

ZDOLNOŚĆ KREDYTOWA
W UJĘCIU PRAWNYM
PRAWA POLSKIEGO

ANNA STANGRET-SMOCZYŃSKA

WYDAWNICTWO C.H.BECK
WARSZAWA 2016

Wydawca: Dagna Kordyasz

Wydanie publikacji zostało dofinansowane przez Wydział Prawa,
Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego.

© **Wydawnictwo C.H.Beck 2016**

Wydawnictwo C.H.Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: Wydawnictwo C.H.Beck
Druk i oprawa: Elpil, Siedlce

ISBN 978-83-255-8746-8

ISBN e-book 978-83-255-8747-5

Spis treści

Wykaz skrótów	IX
Wykaz literatury	XV
Zagadnienia wstępne i cele pracy	XLI
Rozdział I. Umowy o charakterze kredytowym jako stosunki prawne, w których wykształcił się obowiązek badania zdolności kredytowej – geneza i ich dalszy rozwój	1
§ 1. Rys historyczny	1
§ 2. Stosunek prawny kredytu bankowego	10
§ 3. Umowy kredytowe współcześnie – zarys problemu	17
I. Uwagi wstępne	17
II. Umowa kredytu	21
III. Umowa pożyczki bankowej	63
IV. Umowa o kredyt konsumencki – wzmianka	73
§ 4. Podsumowanie	80
Rozdział II. Pozycja prawna banku	85
§ 1. Wprowadzenie	85
§ 2. Definicja banku i jej znaczenie	88
§ 3. Pozycja banku jako podmiotu prawa prywatnego	105
I. Uwagi wstępne	105
II. Kryterium obowiązków banku	107
III. Kryterium uprawnień banku	118
Rozdział III. Idea odpowiedzialnego kredytowania	149
§ 1. Znaczenie i funkcja działalności kredytowej	149
§ 2. Idea odpowiedzialnego kredytowania	156
§ 3. Świadomość i edukacja finansowa społeczeństwa	167
§ 4. Bank w pozanormatywnej koncepcji instytucji zaufania publicznego	175
Rozdział IV. Zdolność do wykonania zobowiązania w ogólności	201
§ 1. Pojęcie zdolności do wykonania zobowiązania	201
§ 2. Ryzyko kontraktowe	217
§ 3. Sposoby minimalizowania ryzyka kontraktowego	229
§ 4. Wybór kontrahenta a swoboda umów	244

Rozdział V. Model ostrożnego wierzyciela w Kodeksie cywilnym	255
§ 1. Wiedza jako instrument redukujący ujemne skutki prawne	255
I. Brak wyraźnego postulatu ostrożnego kontraktowania	255
II. Instytucje pośrednio świadczące o preferowanym modelu ostrożnego wierzyciela	257
§ 2. Wiedza o kontrahencie umowy a dobra wiara	286
§ 3. Wzorzec rozsądnej osoby	298
Rozdział VI. Zdolność kredytowa	309
§ 1. Zdolność kredytowa jako kwalifikacja podmiotu	309
I. Uwagi ogólne	309
II. Zdolność kredytowa jako pochodna zdolności do spłaty zobowiązania	311
III. Zdolność kredytowa – <i>conditio iuris</i> umowy kredytu?	317
IV. Zdolność kredytowa jako dobro prawnie chronione	320
§ 2. Pojęcie zdolności kredytowej	329
I. Uwagi ogólne	329
II. Zdolność kredytowa w ujęciu art. 70 PrBank	330
III. Zdolność kredytowa w ujęciu art. 9 KredytKonsU	339
IV. Zdolność kredytowa a prawne formy zabezpieczenia kredytu .	350
§ 3. Funkcja oceny zdolności kredytowej	358
Rozdział VII. Obowiązek oceny zdolności kredytowej	369
§ 1. Charakter obowiązku oceny zdolności kredytowej	369
I. Uwagi ogólne	369
II. Regulacja art. 70 PrBank	370
III. Regulacja art. 9 KredytKonsU	376
§ 2. Sposoby realizacji obowiązku oceny zdolności kredytowej	384
§ 3. Źródła uzyskiwania informacji przez kredytodawcę dla oceny zdolności kredytowej	398
I. Uwagi ogólne	398
II. Źródła pochodzące od kredytobiorcy	399
III. Bazy danych jako źródła informacji niezbędne dla oceny zdolności kredytowej	409
Rozdział VIII. Skutki realizacji obowiązku oceny zdolności kredytowej oraz braku jego dochowania	423
§ 1. Skutek ustalenia istnienia zdolności kredytowej	423
§ 2. Skutek ustalenia braku zdolności kredytowej	429
§ 3. Udzielenie kredytu podmiotowi nieprezentującemu zdolności kredytowej	437
§ 4. Skutki niedochowania obowiązku oceny zdolności kredytowej	447
I. Uwagi ogólne	447

II. Skutki niedochowania obowiązku oceny zdolności kredytowej na gruncie art. 70 PrBank	448
III. Skutki niedochowania obowiązku oceny zdolności kredytowej na gruncie art. 9 KredytKonsU	475
Rozdział IX. Utrata zdolności kredytowej	489
§ 1. Pojęcie utraty zdolności kredytowej	489
I. Uwagi wstępne	489
II. Utrata zdolności kredytowej na podstawie art. 75 ust. 1 PrBank	490
III. Negatywna ocena zdolności kredytowej na gruncie art. 43 ust. 1 KredytKonsU	497
§ 2. Przyczyny utraty zdolności kredytowej i sposób ich ustalenia	501
§ 3. Utrata zdolności kredytowej a pozostałe przyczyny wypowiedzenia umowy kredytu	508
I. Uwagi wstępne	508
II. Stan prawny przed nowelizacją ustawy – Prawo bankowe w 2004 r.	509
III. Stan prawny po nowelizacji ustawy – Prawo bankowe w 2004 r.	513
IV. Zagrożenie upadłością kredytobiorcy jako odrębna przesłanka wypowiedzenia umowy kredytu	529
V. Relacja wzajemna przesłanek wypowiedzenia umowy kredytu – podsumowanie	535
§ 4. Pojęcie utraty zdolności kredytowej i jej przydatność w definiowaniu przesłanek wypowiedzenia umowy kredytu	536
§ 5. Utrata zdolności kredytowej jako przypadek antycypacyjnego naruszenia umowy	543
§ 6. Skutki utraty zdolności kredytowej	551
Podsumowanie i wnioski końcowe	561
Indeks rzeczowy	581

Wykaz skrótów

1. Źródła prawa i inne dokumenty normatywne

BGB	Kodeks cywilny niemiecki z 18.8.1896 r. (<i>Bürgerliches Gesetzbuch</i>)
dyrektywa 2004/39/WE	dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/39/WE z 21.4.2004 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych zmieniająca dyrektywę Rady 85/611/EWG i 93/6/EWG i dyrektywę 2000/12/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylająca dyrektywę Rady 93/22/EWG (Dz.Urz. WE L Nr 145, s. 1)
dyrektywa 2006/48/WE	dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/48/WE z 14.6.2006 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje kredytowe (Dz.Urz. WE L Nr 177, s. 1)
dyrektywa 2008/48/WE	dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z 23.4.2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylająca dyrektywę Rady 87/102/EWG (Dz.Urz. WE L Nr 133, s. 66)
dyrektywa 2014/65/UE	dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE z 15.5.2014 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych oraz zmieniająca dyrektywę 2002/92/WE oraz dyrektywę 2011/61/UE (Dz.Urz. UE L Nr 173, s. 349)
dyrektywa 2014/17/UE	dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/17/UE z 4.2.2014 r. w sprawie konsumentskich umów o kredyt związanych z nieruchomościami mieszkalnymi i zmieniająca dyrektywy 2008/48/WE i 2013/36/UE oraz rozporządzenie (UE) Nr 1093/2010 (Dz.Urz. UE L Nr 60, s. 34)
FundInwU	ustawa z 27.5.2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 157 ze zm.)
KC	ustawa z 23.4.1964 r. – Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 380 ze zm.)

Wykaz skrótów

KK	ustawa z 6.6.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. Nr 88, poz. 55 ze zm.)
Konstytucja RP	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.4.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
KPC	ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 101 ze zm.)
KredytKonsU	ustawa z 12.5.2011 r. o kredycie konsumenckim (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 1497 ze zm.)
<i>KredytKonsU01</i>	<i>ustawa z 20.7.2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 100, poz. 1081 ze zm.) (nie obowiązuje)</i>
KSH	ustawa z 15.9.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 1030 ze zm.)
KWU	ustawa z 6.7.1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz.U. z 2016 r. poz. 790 ze zm.)
KZ	rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27.10.1933 r. – Kodeks zobowiązań (Dz.U. Nr 82, poz. 598 ze zm.) (nie obowiązuje)
PrBank	ustawa z 29.8.1997 r. – Prawo bankowe (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 128 ze zm.)
PrBank82	ustawa z 26.2.1982 r. – Prawo bankowe (Dz.U. Nr 7, poz. 56 ze zm.) (nie obowiązuje)
PrBank89	ustawa z 31.1.1989 r. – Prawo bankowe (t.j. Dz.U. z 1992 r. Nr 72, poz. 359 ze zm.) (nie obowiązuje)
PrRestr	ustawa z 15.5.2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (Dz.U. z 2015 r. poz. 978 ze zm.)
PrUpad	ustawa z 28.2.2003 r. – Prawo upadłościowe (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 233 ze zm.)
SpKasyU	ustawa z 5.11.2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 1450 ze zm.)
SwobDziałGospU	ustawa z 2.7.2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 584 ze zm.)
UdostInfoGospU	ustawa z 9.4.2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 1015 ze zm.)
ZastRejU	ustawa z 6.12.1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 297)

2. Organy i instytucje

BIG	Biura Informacji Gospodarczej
-----------	-------------------------------

BIK	Biuro Informacji Kredytowej
BFG	Bankowy Fundusz Gwarancyjny
BGK	Bank Gospodarstwa Krajowego
CBOS	Centrum Badania Opinii Społecznej
ETS	Europejski Trybunał Sprawiedliwości
KNF	Komisja Nadzoru Finansowego
MF	Minister Finansów
NBP	Narodowy Bank Polski
NSA	Naczelnny Sąd Administracyjny
RM	Rada Ministrów
SA	Sąd Apelacyjny
SN	Sąd Najwyższy
SOKiK	Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
TK	Trybunał Konstytucyjny
TSUE	Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
UOKiK	Urząd Konkurencji i Konsumentów
UE	Unia Europejska
WSA	Wojewódzki Sąd Administracyjny
ZBP	Związek Banków Polskich

3. Publikatory i czasopisma

AUL	Acta Universitatis Lodziensis Folia Iuridica
AUMCS	Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska
AUWr	Acta Universitatis Wratislaviensis
BB	Biuletyn Bankowy
BiK	Bank i Kredyt
BSN	Biuletyn Sądu Najwyższego
Dz.Urz. NBP	Dziennik Urzędowy Narodowego Banku Polskiego
Dz.Urz. WE	Dziennik Urzędowy Wspólnot Europejskich
Dz.Urz. UE	Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej
Dz.U.	Dziennik Ustaw
EP	Edukacja Prawnicza
EPS	Europejski Przegląd Sądowy
Gl.	Glosa
GSP	Gdańskie Studia Prawnicze
KPP	Kwartalnik Prawa Prywatnego
KSP	Krakowskie Studia Prawnicze
MBA	Management and Business Administration
MoP	Monitor Prawniczy
M.P.	Monitor Polski

Wykaz skrótów

MPB	Monitor Prawa Bankowego
NP	Nowe Prawo
OSNAPiUS	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSNC	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna
OSNCP	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna i Pracy
OSNKW	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Karna i Wojskowa
OSP	Orzecznictwo Sądów Polskich
OTK	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
OTK-A	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego Seria A
Pal.	Palestra
PB	Prawo Bankowe
PiP	Państwo i Prawo
PP	Przegląd Podatkowy
PPiA	Przegląd Prawa i Administracji
PPH	Przegląd Prawa Handlowego
PL	Przegląd Legislacyjny
PPP	Przegląd Prawa Publicznego
PS	Przegląd Sądowy
PUG	Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
R.Pr.	Radca Prawny
Rej.	Rejent
RPEiS	Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
Rzeczp.	Rzeczpospolita
SC	Studia Cywilistyczne
SIT	Studia Iuridica Toruniensia
SP	Studia Prawnicze
ST	Samorząd Terytorialny
TPP	Transformacje Prawa Prywatnego
ZNPTE	Zeszyty Naukowe Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego
ZNUSz	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego

4. Inne skróty

art.	artykuł
BTE	bankowy tytuł egzekucyjny
cyt.	cytowany (-a, -e)
dot.	dotyczy
frank szwajc.	frank szwajcarski

Wykaz skrótów

itd.	i tak dalej
itp.	i temu podobne
j.g.u.	jednostka gospodarki uspołecznionej
m.in.	między innymi
n.	następne
niepubl.	niepublikowany (-a, -e)
np.	na przykład
Nr	numer
orz.	orzeczenie
pkt	punkt
p.n.e.	przed naszą erą
por.	porównaj
post.	postanowienie
poz.	pozycja
r.	rok
red.	redakcja
rozp.	rozporządzenie
s.	strona
t.	tom
t.j.	tekst jednolity
tj.	to jest
tzw.	tak zwany (-a, -e)
ust.	ustęp
uchw.	uchwała
w.	wiek
wyr.	wyrok
zd.	zdanie
ze zm.	ze zmianami
zł	złoty
zob.	zobacz

Wykaz literatury

- Babiarz P.*, Korzystniejsze warunki w umowach z klientami powiązаныmi z bankiem, MoP 2001, Nr 11
- Babiarz P.*, Wypowiedzenie umowy kredytowej, BB 1999, Nr 8
- Babiarz P.*, w: Praktyka bankowa. Edycja 2000, Warszawa 2000
- Bajor B.*, Spółka akcyjna jako forma prawno-organizacyjna banku, SP 2001, Nr 3–4
- Banaszczyk Z.*, w: *K. Pietrzykowski* (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, t. II, art. 450–1088, Przepisy wprowadzające, Warszawa 2013
- Bańska J.*, Emocje wzięły górę, Bank 2015, Nr 5
- Bańska J., Białek T.*, Przetwarzanie przez banki informacji o wygasłych zobowiązaniach konsumentów, PB 2005, Nr 9
- Bardach J., Leśnodorski B., Pietrzak M.*, Historia ustroju i prawa polskiego, Warszawa 1998
- Bącznyk M.*, Glosa do uchw. SN z 20.7.1999 r., III CZP 14/99, OSP 2000, Nr 3, poz. 41
- Bącznyk M.*, Glosa do uchw. SN z 26.1.1999 r., III CZP 55/98, PB 1999, Nr 5
- Bącznyk M.*, Glosa do wyr. SN z 18.6.1997 r., II CKN 207/97, PB 1998, Nr 2
- Bącznyk M.*, Odpowiedzialność odszkodowawcza banku w związku z naruszeniem obowiązku zachowania tajemnicy bankowej przez pracownika banku, PS 2012, Nr 11–12
- Bącznyk M.*, Odpowiedzialność umowna banku w prawie polskim, Toruń 1989
- Bącznyk M.*, Poręczenie w świetle przepisów prawa bankowego z 1997 r., PB 1998, Nr 2
- Bącznyk M.*, Problematyka prawna tzw. klauzul potracenia w praktyce kontraktowej banków polskich, PB 1996, Nr 1
- Bącznyk M.*, Problematyka regulatorów umów bankowych w ustawodawstwie polskim, NP 1990, Nr 7–9
- Bącznyk M.*, Sytuacja prawna kontrahenta instytucji niebankowej w świetle przepisów art. 170 prawa bankowego, PB 1999, Nr 3
- Bącznyk M.*, Tendencje w dziedzinie odpowiedzialności odszkodowawczej banku w prawie polskim, MPB 2010, Nr 1
- Bącznyk M.*, Zagadnienie sposobu określenia maksymalnej kwoty egzekucji banku w oświadczeniu egzekucyjnym dłużnika, PB 1999, Nr 5
- Bącznyk M.*, Założenia ogólne regulacji prawnej bankowych umów kredytowych *de lege ferenda*, PiP 1985, Nr 7–8
- Bącznyk M.*, Zasada swobody umów w prawie polskim, w: *E. Kustra* (red.), Przemiany Polskiego Prawa, SIT 2002, t. II
- Bącznyk M.*, w: *E. Fojcik-Mastalska* (red.), Prawo bankowe. Komentarz, Warszawa 2005

- Bączyk M., w: W.J. Katner (red.), System Prawa Prywatnego, t. 9, Prawo zobowiązań – umowy nienazwane, Warszawa 2010
- Bączyk M., w: S. Włodyka (red.), System Prawa Handlowego, t. 5, Prawo umów handlowych, Warszawa 2014
- Bąk R., Potrącenie z zajętego rachunku bankowego, PB 2004, Nr 1
- Bednarek M., Sankcja „kredytu darmowego” jako środek ochrony konsumenta, EPS 2009, Nr 3
- Bednarek M., w: E. Łętowska (red.), System Prawa Prywatnego, t. 5, Prawo zobowiązań – część ogólna, Warszawa 2006
- Bednarek M., Jamka M., Kordasiewicz B., Hipoteka, Warszawa 1991
- Białek T., Obowiązek oceny zdolności/ryzyka kredytowego w nowej ustawie o kredycie konsumenckim, MPB 2011, Nr 12
- Białek T., Marzec A., Ustawa o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych. Komentarz, Warszawa 2011
- Białek T., Zajączkowska-Weremczuk K., Uprawnienia i obowiązki instytucji określonych w art. 105 ust. 4 ustawy – Prawo bankowe, PB 2006, Nr 12
- Bieć A., Rejestry kredytowe. Teoria i praktyka, Warszawa 2012
- Bielski P., Glosa do wyr. SN z 14.5.2002 r., V CKN 1667/00, Rej. 2004, Nr 5
- Bińkowska-Artowicz B., Informacja gospodarcza, informacja kredytowa. System wymiany informacji o zobowiązaniach pieniężnych, Warszawa 2014
- Błahuta F., w: Z. Resich, J. Ignatowicz, J. Pietrzykowski, J.I. Bielski (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, t. I, Warszawa 1972
- Bogdalski P., Charakter prawny decyzji kredytowej, MoP 1995, Nr 7
- Bryl W., w: Z. Resich, J. Ignatowicz, J. Pietrzykowski, J.I. Bielski (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, t. I, Warszawa 1972
- Brzozowski A., w: K. Pietrzykowski (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, t. I, art. 1–449¹⁰, Warszawa 2013
- Burzyńska M., Ustawa antyspreadowa, w: W. Góralczyk (red.), Problemy współczesnej bankowości. Zagadnienia prawne, Warszawa 2014
- Cebula R., Glosa do wyr. SN z 23.5.2013 r., IV CSK 679/12, OSP 2014, Nr 11, poz. 104
- Chalimoniuk R., Ryzyko uspołecznionego wykonawcy budowlanego, Wrocław 1979
- Chańko P., Zlecenie udzielenia kredytu osobie trzeciej (mandat kredytowy), PS 2008, Nr 10
- Charkiewicz G., Zdolność kredytowa – kryterium oceny sytuacji gospodarczo-finansowej czy wartość wyznaczająca granice kredytu obrotowego, BiK 1982, Nr 9–10
- Chłopecki A., Bank jako instytucja zaufania publicznego w wymiarze cywilnoprawnym, w: K. Szczepanowska-Kozłowska (red.), Oblicza prawa cywilnego. Księga Jubileuszowa dedykowana Profesorowi Janowi Błeszyńskiemu, Warszawa 2013
- Chłopecki A., Warunki w rozumieniu art. 89 k.c. a warunki prawne (*conditiones iuris*), PPH 2001, Nr 7

- Chruściak M.*, w: *M. Chruściak, M. Kłoda, A. Kopeć, G. Kott, T. Ostrowski, M. Szakun*, Ustawa o kredycie konsumenckim. Rekomendacje interpretacyjne podstawowych regulacji. Komentarz, Warszawa 2012
- Chudzik R.*, Kategorie ryzyka bankowego – próba charakteryzacji zjawiska, BiK 1993, Nr 1
- Chynał H.*, Kredyty bankowe i inne formy finansowania – poradnik dla małych i średnich firm, Warszawa 2008
- Cisek A., Machnikowski P.*, w: *E. Gniewek, P. Machnikowski* (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, Warszawa 2013
- Coleman J.*, Foundations of Social Theory, Cambridge, Mass. 1990
- Cooter R., Ulen T.*, Ekonomiczna analiza prawa, Warszawa 2009
- Cybulska I.*, Prawo banku do odsetek w razie przedterminowej spłaty kredytu lub odsetek, PB 2001, Nr 6
- Czachórski W., Brzozowski A., Safjan M., Skowrońska-Bocian E.*, Zobowiązania. Zarys wykładu, Warszawa 1999
- Czarnota D.*, Bank jako instytucja zaufania publicznego w dobie kryzysu – mit czy rzeczywistość?, www.ue.katowice.pl
- Czarny B.*, Podstawy ekonomii, Warszawa 1998
- Czech T.*, Beneficjent tajemnicy bankowej, MPB 2011, Nr 6
- Czech T.*, Charakter prawny rekomendacji Komisji Nadzoru Finansowego, PPP 2009, Nr 11
- Czech T.*, Czy instytucja kredytowa może wystawić bankowy tytuł egzekucyjny?, EPS 2008, Nr 11
- Czech T.*, Hipoteka. Komentarz, Warszawa 2011
- Czech T.*, Konsorcjum kredytowe, Warszawa 2011
- Czech T.*, Kredyt konsumencki. Komentarz, Warszawa 2012
- Czech T.*, Miejsce uchwał Komisji Nadzoru Finansowego w systemie źródeł prawa polskiego, MPB 2013, Nr 7–8
- Czech T.*, Nadużycie uprawnienia do wypowiedzenia umowy kredytu. Glosa do wyr. SN z 23.5.2013 r., IV CSK 679/12, MPB 2014, Nr 2
- Czech T.*, Przedterminowa spłata kredytu konsumenckiego, MPB 2011, Nr 12
- Czech T.*, Spłata kredytu udzielonego w walucie obcej lub indeksowanego do waluty obcej, MPB 2011, Nr 11
- Czech T.*, Ujawnienie tajemnicy prawnie chronionej jako przesłanka outsourcingu bankowego, MPB 2012, Nr 10
- Czech T., Floras I.*, Hipoteka sprzeczna z zasadami współzycia społecznego, MPB 2013, Nr 2
- Czerkas K.*, Ryzyko banku w finansowaniu projektów mieszkaniowych, w: *K. Jajuga, Z. Krysiak* (red.), Ryzyko kredytowe wiarygodności hipotecznych. Modelowanie i zarządzanie, Warszawa 2004
- Czerkas K.*, Ryzyko w kredytach hipotecznych. Wymagania banków, PB 2003, Nr 6
- Dadańska K.A.*, Działanie osoby prawnej, Warszawa 2006

- Daniluk D., w: W. Góralczyk (red.), Prawo bankowe. Komentarz, Warszawa 1999
- Dąbrowa J., w: Z. Radwański (red.), System Prawa Cywilnego, t. III, cz. 1, Prawo zobowiązań – część ogólna, Ossolineum 1981
- Dąbrowska A., Janoś-Kresto M., Oziomek I., Ochrona i edukacja konsumentów we współczesnej gospodarce rynkowej, Warszawa 2005
- Dąbrowska A., Szymańska A., Poziom świadomości konsumenckiej Polaków a poziom zadłużenia polskich gospodarstw domowych, Prakseologia 2012, Nr 152
- Demendecki T., w: A. Jakubecki (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, Warszawa 2010
- Dębski W., Rynek finansowy i jego mechanizmy, Warszawa 2001
- Dmowski S., w: S. Dmowski, S. Rudnicki, Komentarz do Kodeksu cywilnego, Księga pierwsza, część ogólna, Warszawa 2003
- Dobaczewska A., Konsekwencje prawne dla banku w przypadku utraty zdolności kredytowej kredytobiorcy, Gl. 2001, Nr 5
- Dobosiewicz Z., Podstawy bankowości, Warszawa 2001
- Dolecki S., Z wiedzą ekonomiczną nie jest najlepiej, Bank 2015, Nr 6
- Domański H., Prestiż, Wrocław 1999
- Drapała P., Prawo powstrzymania się ze spełnieniem świadczenia (art. 490 KC) – krytyczna analiza obowiązujących regulacji kodeksowych na tle prawnoporównawczym, w: E. Gniewek, P. Machnikowski, K. Górka (red.), Zaciąganie i wykonywanie zobowiązań. Materiały III Ogólnopolskiego Zjazdu Cywilistów, Wrocław, 25–27.9.2008 r., Warszawa 2010
- Drewicz-Tułodziecka A., Ustawa o listach zastawnych i bankach hipotecznych, PB 1998, Nr 1
- Drozd A., Glosa do wyr. NSA z 19.12.2001 r., II SA 2869/00, PS 2004, Nr 3
- Dubis W., w: E. Gniewek, P. Machnikowski (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, Warszawa 2013
- Dukiet-Nagórska T., Ujawnienie tajemnicy bankowej, PB 2005, Nr 4
- Fedorowicz Z., Finanse w gospodarce socjalistycznej, Warszawa 1962
- Fedorowicz Z., Ryzyko bankowe, Warszawa 1996
- Fedorowicz Z., w: L. Jaworski, Z. Zawadzka (red.), Bankowość. Podręcznik akademicki, Warszawa 2001
- Flaga-Gieruszyńska K., w: A. Zieliński (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, Warszawa 2010
- Flakiewicz I., w: H. Gronkiewicz-Waltz (red.), Prawo bankowe. Komentarz, Warszawa 2013
- Fojcik-Mastalska E., Glosa do wyr. NSA z 18.5.1994 r., SA/Wr 2290/93, PB 1995, Nr 4
- Fojcik-Mastalska E., Prawo kredytowe po zmianach, PUG 1982, Nr 8–9
- Fojcik-Mastalska E., w: E. Fojcik-Mastalska (red.), Prawo bankowe. Komentarz, Warszawa 2005
- Fojcik-Mastalska E., w: E. Fojcik-Mastalska (red.), Prawo bankowe w zarysie, Wrocław 2006

- Fojcik-Mastalska E., Mastalski R.*, Glosa do wyr. NSA z 26.3.1993 r., III SA 2219/92, MoP 1994, Nr 2
- Frańczuk M.*, Obowiązek informacyjny w przypadku zawierania umów kredytowych a Kodeks Etyki Bankowej Związku Banków Polskich, MoP 2015, Nr 8 – dodatek
- Frąckowiak J.*, w: *M. Saffjan* (red.), System Prawa Prywatnego, t. 1, Prawo cywilne – część ogólna, Warszawa 2007
- Fukujama F.*, Zaufanie, kapitał społeczny a droga do dobrobytu, Warszawa–Wrocław 1997
- Gajda J.*, Pojęcie dobrej wiary w przepisach kodeksu cywilnego, SP 1997, Nr 2
- Gajl N.*, Finanse i prawo finansowe, Warszawa 1980
- Gajl N.*, Finanse i prawo finansowe, Warszawa 1992
- Gawlik B.*, Zastrzeżenie w regulaminie bankowym zmiennej stopy oprocentowania kredytu lub depozytu, PB 1995, Nr 2
- Gawlik Z.*, w: *A. Kidyba* (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, t. III, Zobowiązania. Część ogólna, Warszawa 2014
- Gawlik Z.*, w: *A. Kidyba* (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, t. III, Zobowiązania. Część szczegółowa, Warszawa 2014
- Gersdorf M.*, Pożyczka, Warszawa 1966
- Georgica J.*, Ocena sektora bankowego w 2015 r., www.zbp.pl
- Gliniecka J.*, Tajemnica bankowa w ujęciu prawnym, Sopot 1997
- Gliniecka J., Harasimowicz J., Krasnodębski R.*, Polskie prawo bankowe (1918–1996), Warszawa 1996
- Glumińska J., Zdebel M.*, Zdolność kredytowa gminy (rozważania teoretyczne), ST 1996, Nr 7–8
- Gluchowski J., Szambelańczyk J.*, Bankowość, Poznań 1999
- Gnela B.*, Umowa konsumencka w polskim prawie cywilnym i prywatnym międzynarodowym, Warszawa 2013
- Gniewek E.*, w: *E. Gniewek, P. Machnikowski* (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, Warszawa 2014
- Goettel M., Goettel A.*, Wadliwość czynności prawnych i jej skutki na gruncie prawa podatkowego, w: *M. Goettel, M. Lemonnier* (red.), Instytucje prawa cywilnego w konstrukcji prawnej podatków, Warszawa 2011
- Gołaczyński J.*, Informatyzacja postępowania egzekucyjnego, Kwartalnik Naukowy Prawo Mediów Elektronicznych, www.bibliotekacyfrowa.pl
- Gołaczyński J.*, Przewłaszczenie na zabezpieczenie, Warszawa 2004
- Gołaczyński J.*, Umowa zabezpieczająca, w: *E. Gniewek* (red.), O źródłach i elementach stosunków cywilnoprawnych. Księga pamiątkowa ku czci prof. Alfreda Kleina, Kraków 2000
- Gołaczyński J.*, w: *E. Gniewek, P. Machnikowski* (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, Warszawa 2013
- Gołaczyński J.*, w: *J. Gołaczyński* (red.), Wybrane zagadnienia egzekucji sądowej, Warszawa 2013